

Rola samorządu w adaptacji przedsiębiorstw i pracowników do globalnych i regionalnych trendów gospodarczych

Jak wspierać adaptacyjność na poziomie lokalnym

Lista sprawdzająca dla polskich samorządów

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Publikacja przygotowana i wydana w ramach projektu badawczo-wdrożeniowego pt. „Rola samorządu w adaptacji przedsiębiorstw i pracowników do globalnych i regionalnych trendów gospodarczych”.

Projekt realizowany na podstawie umowy Nr UDA-POKL.08.01.02-14-014/13-00 o dofinansowanie projektu „Rola samorządu w adaptacji przedsiębiorstw i pracowników do globalnych i regionalnych trendów gospodarczych” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VIII. Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałanie 8.1.2. Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie, zawartej w dniu 20.02.2014 r. pomiędzy Województwem Mazowieckim, w imieniu którego działa Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych a firmą MGG Conferences Sp. z o.o.

Koordinator projektu:

Joanna Andrzejewska, MGG Conferences Sp. z o.o.

Kierownik merytoryczny zespołu badawczego:

Dominik Batorski, Uniwersytet Warszawski ICM

Tytuł publikacji:

Jak wspierać adaptacyjność na poziomie lokalnym? Lista sprawdzająca dla samorządów

Autorzy:

Dorota Celińska-Janowicz, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych EUROREG, Uniwersytet Warszawski,

Klaudia Peszat, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Uniwersytet Warszawski,

Adam Płoszaj, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych EUROREG, Uniwersytet Warszawski,

Jakub Rok, Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych EUROREG, Uniwersytet Warszawski

Redakcja językowa:

Elżbieta Michalak

Projekt graficzny, szablon wydawniczy:

Marta Gierych

Skład i przygotowanie do druku:

detep Maria Jakubowska, www.detep.pl

Copyright by Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych

ISBN: 978-83-63557-45-4

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska

Wydawca:

MGG Conferences Sp. z o.o., ul. Filtrowa 67 lok. 6/15, 02-055 Warszawa

www.mgg-conferences.pl

Rola samorządu w adaptacji przedsiębiorstw i pracowników do globalnych i regionalnych trendów gospodarczych

Jak wspierać adaptacyjność na poziomie lokalnym

Lista sprawdzająca dla polskich samorządów

Autorzy: **Dorota Celińska-Janowicz, Klaudia Peszat, Adam Płoszaj, Jakub Rok**

Warszawa, grudzień 2014

Publikacja powstała w ramach projektu *Rola samorządu w adaptacji przedsiębiorstw i pracowników do globalnych i regionalnych trendów gospodarczych*, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

Spis treści

WSTĘP	5
LISTA SPRAWDZAJĄCA.....	9
Przedsiębiorczość.....	10
Konkurencyjność i innowacyjność.....	13
Kapitał ludzki i rynek pracy	16
Mobilizacja i współpraca.....	23
Środowisko naturalne.....	29
Funkcjonowanie urzędu.....	35
○ PROJEKCIE.....	41

Wstęp

Adaptacyjność na poziomie lokalnym można rozumieć na dwa sposoby. Po pierwsze, jako odporność lokalnego systemu społeczno-gospodarczego na nagłe, szokowe zmiany. Weźmy za przykład likwidację dużego pracodawcy i związany z tym skokowy wzrost bezrobocia. W tym ujęciu adaptacyjna byłaby gmina, która potrafi szybko powrócić do stanu sprzed szoku, np. pozyskując nowego inwestora w miejsce zlikwidowanego zakładu, zmniejszając bezrobocie poprzez dojazdy do pracy poza gminą itp. Takie podejście do adaptacyjności zakłada, że istnieje pewien domyślny stan równowagi, do którego można lub należy jak najszybciej wrócić.

Ten sposób myślenia może wydawać się uzasadniony przede wszystkim w krótkiej perspektywie czasowej lub w odniesieniu do specyficznych szoków, takich jak gradobicie czy trąba powietrzna. Jednak w większości wypadków, zwłaszcza kiedy mówimy o wyzwaniach ze sfery gospodarczej i społecznej, chęć odtworzenia przeszłego stanu może być przejawem ryzykownej krótkowzroczności. Współczesny świat definiowany jest przez nieustanne zmiany, nie ma powrotu do przeszłości. Zmienia się społeczeństwo (procesy starzenia się, mała liczba dzieci, zmiana priorytetów życiowych osób młodych), zmienia się gospodarka (globalizacja, zastępowanie pracy ludzkiej przez maszyny i komputery), zmienia się

środowisko naturalne (globalne zmiany klimatu, lokalne zanieczyszczenia środowiska). Wobec tego proponujemy inne podejście do adaptacyjności.

Adaptacyjność to zdolność stałego dostosowywania lokalnego systemu społeczno-gospodarczego do zmieniającego się otoczenia. Poprzez proces adaptacji lokalny układ zachowuje lub nawet poprawia swoją funkcjonalność, zmieniając jednocześnie dotychczasowy stan i strukturę. Reakcja na szok nie będzie zatem dążeniem do powrotu do punktu wyjścia, lecz raczej wykorzystaniem szansy do rozwoju i być może zajęcia lepszej pozycji niż przed szokiem. „Okresy destrukcyjnych zmian są okresami szansy”. Ponadto to podejście wskazuje na stałość procesu adaptacji. Nie dotyczy on bowiem tylko dramatycznych momentów, ale także – a może przede wszystkim – okresów „normalności”. Istotne zmiany w świecie najczęściej nie zdarzają się nagle, lecz są procesami stopniowymi (czasem wolniejszymi, czasem szybszymi). Na przykład rozwój sklepów internetowych nie wydarzył się nagle, a skutki tego procesu ujawniają się w wielu obszarach. Także w polskich gminach, gdzie upadają chociażby lokalne księgarnie czy sklepy muzyczne. Rozwój technologii to jednocześnie szansa i zagrożenie. Im lepiej zrozumiemy naturę zmiany, im szybciej na nią zareagujemy, tym większa szansa, że uda się ją wykorzystać dla rozwoju gminy.

Podchodząc do adaptacji jako do stałego procesu, możemy mówić o pewnym potencjale adaptacyjnym, który charakteryzuje lokalne układy społeczno-gospodarcze. Jest to zdolność lokalnych systemów do podejmowania działań adaptacyjnych, ich sprawność i wydajność w tym

zakresie. Aktywny samorząd może zwiększać potencjał adaptacyjny lokalnego systemu. To przełoży się na większą odporność na napotykaną problemy, ale także podniesie zdolność całego układu do rozwoju, czego efektem będzie wzrost jakości życia w gminie.

W niniejszej publikacji **proponujemy proste narzędzie do oceny, czy w gminie (mieście) funkcjonują rozwiązania zwiększające jej potencjał adaptacyjny i jednocześnie tworzące warunki do trwałego, zrównoważonego rozwoju lokalnego.** Z perspektywy władz lokalnych i urzędników publikacja ta może służyć zarówno diagnozie, jak i poszukiwaniu inspiracji. Po pierwsze, udzielenie rzetelnej odpowiedzi na zawarte w niej pytania da obraz tego, jak „nasycone” rozwiązaniami wspierającymi adaptacyjność są poszczególne obszary tematyczne, gdzie są najpoważniejsze luki i które aktywności są obecnie realizowane w niepełnym stopniu. Po drugie, zebrane tu działania to przegląd dostępnych instrumentów poprawiających adaptacyjność gminy w obszarach, w których mierzy się ona z najpoważniejszymi wyzwaniami. Z kolei mieszkańcy zauważą, które z istotnych dla nich problemów są pomijane i jakimi metodami można to zmienić.

Zidentyfikowanie działań nieobecnych w gminie lub podejmowanych tylko częściowo powinno być punktem wyjścia do namysłu nad zasadnością ich zainicjowania. Nie chcemy twierdzić, że w każdej gminie powinien być realizowany pełen zestaw wymienionych tu działań (choć niektóre z nich powinny być uniwersalne, np. wsparcie przedsiębiorczości czy dostępne dla wszystkich chętnych żłobki i przedszkola). Za każdym

razem należy ocenić adekwatność konkretnych rozwiązań dla danej gminy, zależnie od jej wielkości, usytuowania, oddalenia od centrów rozwoju czy specyficznych problemów, z którymi musi się mierzyć.

Prezentowana tu **lista sprawdzająca** jest katalogiem działań nakreślonych bardzo ogólnie. Na jej podstawie można stworzyć swego rodzaju mapę podejmowanych i niepodejmowanych aktywności, jednak lista nie jest narzędziem oceny ich jakości ani efektywności. Należy pamiętać, że nie chodzi o to, by mieć jakikolwiek inkubator przedsiębiorczości, ale taki, który dobrze spełnia swoją rolę. Ocena skuteczności (czy cele są realizowane?) i efektywności (czy relacja poniesionych kosztów do uzyskanych efektów jest odpowiednia?) nie może jednak zostać dokonana na podstawie krótkiego, uniwersalnego (skierowanego zarówno do małych, peryferyjnych gmin wiejskich, jak i większych miast) katalogu działań. Lista sprawdzająca jest raczej punktem wyjścia, zwróceniem uwagi na istotne obszary działań, źródłem inspiracji, wskazówką do poszukiwania własnych rozwiązań. Z perspektywy cyklu polityk publicznych można ją postrzegać jako wsparcie w diagnozie stanu układu lokalnego i potencjalnie istotnych, nowych obszarów działań. Dopiero na podstawie pełnej diagnozy i wiedzy o potencjalnych kierunkach działań można wyznaczyć ścieżkę rozwoju gminy czy powiatu, zaplanować i zrealizować działania zmierzające w tym kierunku, a następnie ocenić uzyskane efekty.

Narzędziem pomocnym w planowaniu i realizacji konkretnych rozwiązań jest inna publikacja, która powstała w ramach tego badania, zatytułowana **Inspiracje dla rozwoju lokalnego. Katalog dobrych praktyk**

z **przeglądu międzynarodowego**. Zawarte w niej szczegółowe opisy sprawdzonych rozwiązań oraz odnośniki do innych zbiorów praktyk mogą stanowić inspirację do wypełnienia luk zidentyfikowanych dzięki prezentowanej liście.

Lista sprawdzająca jest podzielona na sześć obszarów tematycznych, pozwalających spojrzeć kompleksowo na działania zwiększające potencjał adaptacyjny lokalnego systemu społeczno-gospodarczego.

- **Przedsiębiorczość** to cecha, która powoduje, że mieszkańcy danego obszaru mogą samodzielnie lub kolektywnie wykorzystać pojawiające się w otoczeniu szanse, by przekuć je na własny sukces i w efekcie na rozwój gospodarczy gminy. Zadania realizowane przez władze lokalne mogą ich w tym wspierać poprzez dostęp do wiedzy i informacji oraz ułatwianie rozpoczęcia działalności.
- **Konkurencyjność i innowacyjność lokalnej gospodarki** decyduje o trwałości przedsiębiorstw i ich zdolności do zaspokajania potrzeb mieszkańców. W zglobalizowanej gospodarce rośnie presja na przedsiębiorstwa – kto stoi w miejscu, ten zostaje w tyle. Władze samorządowe, które dostrzegają znaczenie konkurencyjności i innowacyjności, mogą stworzyć warunki wzmacniające szanse na sukces w tym wyścigu. Mieści się tu zarówno wsparcie lokalnych przedsiębiorstw, jak i działania ukierunkowane na przyciągnięcie nowych firm.
- **Kapitał ludzki i rynek pracy** – ten dział zbiera różne aspekty rozwoju społecznego, które mają wpływ na potencjał adaptacyjny mieszkańców

i mieszkańek gminy. Zdolność do odnalezienia się na ciągle zmieniającym się rynku pracy jest pochodną kompetencji pracowników, ale także warunków ich codziennego życia. Gmina może podejmować działania aktywizujące, organizować szkolenia, powinna zwracać uwagę również na usługi społeczne gwarantujące podstawowy poziom bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców.

- **Mobilizacja i współpraca** to samoorganizacja osób i instytucji w ramach różnych sektorów oraz wymiana wiedzy między tymi organizacjami i sektorami. Dzielenie się doświadczeniami czy przekazywanie bieżących informacji pozwala lepiej dostrzegać zarysowujące się trendy, pełniej rozumieć naturę zmiany. Z kolei łączenie się w większe grupy (formalne bądź nie) i tworzenie sieci współpracujących instytucji zwiększa potencjał skutecznego reagowania na pojawiające się wyzwania i szanse.
- **Środowisko naturalne** tworzy kontekst podtrzymujący funkcjonowanie systemu społeczno-gospodarczego. Nie można żyć bez czystego powietrza, zdatnej do picia wody i dostępu do pewnej ilości zasobów naturalnych. Z drugiej strony, nasze działania wpływają na pogorszenie stanu środowiska, a ingerencje w naturalne procesy skutkują nieprzewidzianymi konsekwencjami. Potrzebne są działania ukierunkowane zarówno na zmniejszanie presji na przyrodę, jak i te przygotowujące ludzi, organizacje i infrastrukturę do poradzenia sobie z zaostrzającymi się problemami środowiskowymi czy katastrofami naturalnymi.

- **Funkcjonowanie Urzędu** – ten dział jest specyficzny. Jako jedyny nie dotyczy całej gminy – mieszkańców, przedsiębiorstw, infrastruktury czy sieci współpracy. Koncentruje się tylko na jednym elemencie lokalnego układu – Urzędzie Gminy (Miasta). Aby nadążać za ciągłymi zmianami w otoczeniu, także instytucje powinny mieć zdolność ciągłego uczenia się, tj. czerpać informacje z otoczenia i o otoczeniu, poddawać je wspólnej refleksji i na podstawie tak zdobytej wiedzy adaptować się do zmian, by skuteczniej realizować swoje cele.

Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja stanie się wsparciem w procesie uczenia się organizacji.

Autorzy opracowania chcą serdecznie podziękować Joannie Andrzejewskiej, Dominikowi Batorskiemu, Agnieszce Chrzęszcz, Grażynie Cieślak, Mirosławowi Grochowskiemu i Kamilowi Przyborowskiemu (kolejność alfabetyczna) za dokładne przeanalizowanie pierwszej wersji tekstu oraz pomocne komentarze i trafne wskazówki.

Lista sprawdzająca

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

I.1. W gminie działa inkubator przedsiębiorczości

Inkubator przedsiębiorczości to instytucja udzielająca kompleksowego wsparcia nowo powstałym przedsiębiorstwom. Wsparcie jest udzielane zazwyczaj w pierwszym, drugim, czasami trzecim roku działalności firmy. Przedsiębiorcy mogą otrzymać je w formie wynajmu lokalu na preferencyjnych warunkach oraz skorzystać m.in. z doradztwa prawnego, biznesowego, finansowego, jak również z oferty szkoleń. Inkubator nie musi być specjalnie do tego celu przeznaczonym budynkiem, przestrzeń biurowa może być także zlokalizowana w innych budynkach, posiadanych lub wynajmowanych przez samorząd. Istnieją również wirtualne inkubatory, ponieważ wsparcie miękkie często jest ważniejsze dla nowo powstałych przedsiębiorstw niż dostęp do infrastruktury.

 Nie Tak, ale oferuje tylko część z wymienionych usług Tak, uwzględnia wszystkie usługi

I.2. W gminie podejmowane są działania zachęcające mieszkańców do zakładania przedsiębiorstw

Takie programy są często realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy (PUP), w ich ramach przyznaje się m.in. granty na rozpoczęcie działalności. Jednostki gminne mogą współuczestniczyć w programach realizowanych przez PUP, ale także oferować dodatkowe, własne działania – dostosowane do potrzeb lokalnych.

 Nie Tak, tylko przez PUP lub we współpracy z PUP Tak, również samodzielnie przez Urząd Gminy

I.3. Mieszkańcy gminy mają stały dostęp do doradztwa w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej

Usługi doradztwa mogą być świadczone zarówno w ramach działania Urzędu Gminy, jak i przez inne instytucje. Kompleksowe doradztwo powinno obejmować zarówno kwestie formalno-prawne, jak i merytoryczne. Ważne, by taka usługa miała charakter stały, tzn. żeby była dostępna w długiej perspektywie czasowej, a nie tylko w czasie trwania poszczególnych projektów.

 Nie Tak, dostęp okazjonalny i/lub tylko do części usług Tak, w pełnym zakresie

I.4. W gminie prowadzone są systematyczne działania wspierające rozwój przedsiębiorczości społecznej

Przedsiębiorczość społeczna to rodzaj działalności gospodarczej, w której łączy się cele ekonomiczne i społeczne. Przedsiębiorstwa działające w tym sektorze – np. spółdzielnie lub organizacje pozarządowe realizujące działalność gospodarczą – mają na celu maksymalizację użyteczności społecznej, a nie zysku. Podmioty te powinny oferować swoje usługi lub produkty na rynku, zatrudniać płatny personel oraz być zarządzane w możliwie demokratyczny sposób.

 Nie Tak, tylko przez PUP lub we współpracy z PUP Tak, również samodzielnie przez Urząd Gminy

I.5. W gminie prowadzona jest polityka gospodarowania lokalami użytkowymi, nakierowana na wspieranie wybranych rodzajów działalności

Władze gminy w ramach polityki gospodarowania gruntami i lokalami użytkowymi mogą stosować preferencyjne warunki wynajmu lokali lub dzierżawy gruntów dla określonego profilu przedsiębiorczości, pożądanego z punktu widzenia rozwoju miasta w poszczególnych jego częściach (np. sektora kreatywnego w zabudowanych częściach miasta). Dzięki temu pewna część lokali i gruntów będzie mogła być wykorzystana jedynie przez przedsiębiorców prowadzących konkretną działalność gospodarczą, którzy nie będą musieli stawać do trudnej konkurencji w przetargu z innymi sektorami, np. bankowym.

 Nie Tak, ale obejmuje jedynie niewielki odsetek lokali Tak, obejmuje znaczący odsetek lokali

I.6. Strategia rozwoju gminy wyznacza kierunki wspierania tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw

Strategia powinna uwzględniać wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw. Wsparcie powstawania nowych przedsiębiorstw wymaga koordynacji wielu działań – od doradztwa, przez inkubację, po kształcenie odpowiednich kwalifikacji. Istotne jest również wspieranie rozwoju już istniejących firm, zarówno tych młodych, jak i prowadzących długoletnią działalność.

 Nie Tak, tylko częściowo Tak, w pełnym zakresie

KONKURENCYJNOŚĆ I INNOWACYJNOŚĆ

2.1. W gminie działa centrum obsługi inwestora

Centrum obsługi inwestora to powołana przez samorząd jednostka, której rolą jest oferowanie potencjalnym inwestorom kompleksowej informacji o gminie. Może to być odrębna instytucja lub wyznaczone stanowisko w ramach Urzędu. Zainteresowany przedsiębiorca znajdzie w jednym miejscu m.in. informacje dotyczące dostępnych gruntów pod inwestycję, pozna warunki współpracy z gminą czy dowie się o uchwalonych planach zagospodarowania przestrzennego. Centrum obsługi inwestora powinno nie tylko udzielać informacji, ale także być gotowe do kompleksowej pomocy w przeprowadzeniu inwestycji. Może też aktywnie zabiegać o inwestorów.

 Nie Tak, ale dostępne jest ograniczone wsparcie Tak, w pełnym zakresie

2.2. Aktualne informacje o dostępnych terenach inwestycyjnych są publikowane na stronie internetowej gminy

Takie informacje powinny obejmować m.in. dane dotyczące wielkości działki, jej wyposażenia w różne media, istniejącej zabudowy, dostępności transportowej, sytuacji prawnej, planów dotyczących zmian w otoczeniu. Informacje mogą mieć też formę broszury lub folderu, który można pobrać ze strony internetowej gminy.

 Nie Tak, ale nie są to pełne informacje Tak, pełna informacja, aktualizowana na bieżąco

2.3. W gminie podejmuje się działania ułatwiające przedsiębiorstwom nawiązywanie międzynarodowej współpracy gospodarczej

Działania takie mogą mieć dwojaką formę. Po pierwsze, to pozyskiwanie i udostępnianie informacji. Przedstawiciele gminy mogą informować o podmiotach działających na ich terenie, mogą także wspierać lokalne przedsiębiorstwa w pozyskiwaniu informacji o potencjalnych kooperantach. Po drugie, to aktywne działania promujące współpracę międzynarodową. Mogą to być np. misje gospodarcze w innych krajach, rekomendowanie lokalnych przedsiębiorstw na międzynarodowych forach, promocja współpracy gospodarczej w ramach sieci miast partnerskich. Takie działania Urząd może podejmować samodzielnie lub we współpracy z lokalnymi/regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu.

 Nie Tak, ale tylko w zakresie informowania Tak, informowanie oraz specjalne działania

2.4. Przedstawiciele gminy uczestniczą w targach dla inwestorów

Targi są okazją do zaprezentowania gminy i jej walorów gospodarczych potencjalnym inwestorom. Takie spotkania mogą mieć profil ogólny lub być poświęcone rozwojowi wybranego sektora gospodarki.

 Nie Tak, tylko w targach krajowych Tak, w targach krajowych i zagranicznych

2.5. W gminie istnieją zasady umożliwiające korzystanie ze zwolnień, ulg i preferencji podatkowych przedsiębiorstwom doświadczającym trudności

Gmina może wspierać przedsiębiorstwa doświadczające trudności poprzez różne zmiany w regulacjach podatkowych. Ulgi i zwolnienia podatkowe to częściowe lub całościowe uchylenie podatków i opłat lokalnych, najczęściej podatku od nieruchomości. Z kolei preferencje wprowadzają dogodne warunki spłaty należnych podatków, np. poprzez rozłożenie ich na mniejsze raty lub odroczenie.

 Nie Tak, tylko częściowo Tak, w pełnym zakresie

2.6. Strategia rozwoju gminy wyznacza kierunki wspierania innowacyjności przedsiębiorstw

Strategia rozwoju gminy powinna uwzględniać innowacyjność przedsiębiorstw. Należy pamiętać, że innowacje mogą mieć różny charakter (produktowe, usługowe, marketingowe) i nie zawsze muszą być oparte na nowatorskich badaniach naukowych. Innowacje należy rozumieć jako zakończone sukcesem wprowadzenie na rynek nowego lub udoskonalonego rozwiązania. Innowacyjne mogą być zarówno duże, jak i średnie, i małe przedsiębiorstwa. Strategia rozwoju powinna wyznaczać kierunki wsparcia dla podnoszenia poziomu innowacyjności różnych grup przedsiębiorstw działających w gminie.

 Nie Tak, w ogólny sposób Tak, szczegółowo i w odniesieniu do różnych grup

KAPITAŁ LUDZKI I RYNEK PRACY

3.1. Urząd Gminy monitoruje sytuację na lokalnym rynku pracy

Wiedza o zmianach zachodzących na lokalnym rynku pracy, w tym zwłaszcza dotyczących bezrobocia, jest podstawą do podejmowania skutecznych działań w tym zakresie przez władze lokalne. Dotyczy to zarówno działań nakierowanych na zmniejszanie liczby bezrobotnych, jak i związanych z przeciwdziałaniem zwiększaniu się tej liczby w przyszłości (np. przez stymulowanie przedsiębiorczości mieszkańców, podnoszenie ich kompetencji zawodowych, monitoring zapotrzebowania na pracowników wśród miejscowych firm). Jednocześnie organizacja polskiego systemu służb zatrudnienia i ich umiejscowienie na szczeblu powiatowym sprawiają, że w niektórych przypadkach dane o sytuacji na lokalnym rynku pracy dostępne są jedynie na poziomie powiatów. Jednak sytuacja poszczególnych gmin w powiecie często bywa różna, nie tylko w wypadku tak ogólnych wskaźników jak poziom bezrobocia, ale także bardziej szczegółowych charakterystyk, opisujących tę grupę np. pod względem wieku, wykształcenia, czasu pozostawania bezrobotnym itp.

 Nie Tak, ale jedynie na podstawie danych PUP Tak, również na podstawie badań wykonywanych/zleczanych przez Urząd Gminy

3.2. Pracownicy lokalnych firm mają odpowiedni dostęp do szkoleń podnoszących ich kwalifikacje zawodowe

Możliwość stałego i adekwatnego zwiększania kompetencji pracowników jest ważnym czynnikiem adaptacyjności oraz ma duże znaczenie dla utrzymywania i zwiększania pozycji konkurencyjnej firmy. Coraz szybsze tempo zmian we współczesnym świecie – w znacznej mierze wynikające z postępów nauki i techniki – sprawia, że konieczne staje się ciągłe doksztacanie, zdobywanie nowej wiedzy i umiejętności. Szkolenia mogą być finansowane zarówno przez same przedsiębiorstwa, jak i z funduszy publicznych. Zajęcia nie muszą być przeprowadzane na terenie gminy, liczy się bowiem dostęp do wysokiej jakości szkoleń, a nie miejsce ich realizacji.

 Nie Tak, ale w niewystarczającym zakresie Tak, w pełnym zakresie

3.3. Bezrobotni mieszkańcy gminy mają odpowiedni dostęp do szkoleń podnoszących ich kwalifikacje zawodowe

Brak odpowiednich kwalifikacji jest często jedną z głównych przyczyn trudności w znalezieniu pracy. Osoby bezrobotne powinny mieć możliwość korzystania ze szkoleń poprawiających ich szansę na zatrudnienie. Najbardziej skuteczne mogą być szkolenia w obszarach, w których na lokalnym rynku pracy są niedobory pracowników. Szkolenia takie zwiększają zdolność adaptacji osób bezrobotnych do wymogów lokalnego rynku pracy, a tym samym przyczyniają się do poprawy potencjału adaptacyjnego samej gminy. Szkolenia mogą być organizowane przez Urząd Pracy lub w ramach projektów realizowanych przez samorząd i instytucje z nim współpracujące.

 Nie Tak, ale tylko w szkoleniach organizowanych przez PUP Tak, również w szkoleniach organizowanych przez Urząd Gminy

3.4. W miarę potrzeb – sytuacji na rynku pracy – w gminie prowadzone są prace interwencyjne

Prace interwencyjne to tworzenie miejsc pracy przez pracodawców we współpracy z Urzędem Pracy, który refunduje część kosztów związanych z zatrudnieniem bezrobotnych, szczególnie tych w wyjątkowo trudnej sytuacji (np. długotrwale bezrobotni, młode osoby bez doświadczenia zawodowego, osoby w wieku 50+, bezrobotni niepełnosprawni). Aktywizując osoby bezrobotne, prace interwencyjne zwiększają ich zdolność do poruszania się na rynku pracy i odpowiadania na potrzeby przedsiębiorców.

 Nie Tak, ale zbyt mało w stosunku do potrzeb Tak, w odpowiedniej ilości w stosunku do potrzeb

3.5. W miarę potrzeb – sytuacji na rynku pracy – w gminie prowadzone są roboty publiczne

Roboty publiczne to zatrudnienie bezrobotnego do wykonywania prac zleconych przez samorządy terytorialne, administrację rządową oraz instytucje użyteczności publicznej. Ich celem jest aktywizacja zawodowa lub/i szybkie utworzenie krótkookresowych miejsc pracy w przypadku gwałtownego wzrostu liczby bezrobotnych (np. w wyniku zwolnień grupowych w zakładzie ważnym dla lokalnego rynku pracy). Roboty publiczne są jednym z narzędzi władz lokalnych, dzięki któremu mogą one w sposób bezpośredni wpływać na lokalny rynek pracy.

 Nie Tak, ale zbyt mało w stosunku do potrzeb Tak, w odpowiedniej ilości w stosunku do potrzeb

3.6. W gminie dostępne są staże i praktyki zawodowe dla bezrobotnych absolwentów

Praktyki zawodowe i staże są z jednej strony uzupełnieniem formalnego wykształcenia, z drugiej strony pełnią rolę pomostu między edukacją a pracą zawodową. Są szczególnie istotne w przypadku występowania dużego bezrobocia wśród młodych ludzi, zwłaszcza „świeżych” absolwentów szkół i uczelni. Samorząd lokalny może zarówno wspierać rozwój oferty dostępnych praktyk i staży w sektorze prywatnym, jak też uruchomić program praktyk w Urzędzie Gminy i jednostkach od niego zależnych. Dostępność praktyk i staży dla młodych osób może poprawić ich sytuację na rynku pracy, a także przyczynić się do zmniejszenia odpływu migracyjnego „za pracą”.

 Nie Tak, ale zbyt mało w stosunku do potrzeb Tak, w odpowiedniej ilości w stosunku do potrzeb

3.7. Młodzi mieszkańcy gminy mają dostęp do szkolnictwa zawodowego dostosowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy

Przez wiele lat szkolnictwo zawodowe w Polsce nie cieszyło się dobrą opinią. Jednak wraz ze wzrostem zapotrzebowania na wykwalifikowanych pracowników okazało się, że nowoczesne szkolnictwo zawodowe ma duże znaczenie dla sytuacji na rynku pracy i rozwoju gospodarczego, a tym samym dla potencjału adaptacyjnego całej gminy. Rola szkolnictwa zawodowego może być szczególnie istotna tam, gdzie są duże zakłady przemysłowe. Dostosowywanie oferty szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnej gospodarki jest zatem wyrazem adaptacji na poziomie lokalnym i powinno uwzględniać ścisłą współpracę z przedsiębiorstwami zainteresowanymi zatrudnianiem absolwentów. Działania w tym zakresie przyczyniają się do poprawy sytuacji na rynku pracy, a także do zmniejszenia odpływu migracyjnego „za pracą”.

 Nie Tak, tylko częściowo Tak, w pełnym zakresie

3.8. Gmina zapewnia miejsca w żłobkach dla dzieci w wieku do 3 lat

Dostęp do opieki żłobkowej pełni niezwykle istotną rolę w ułatwianiu łączenia życia zawodowego i rodzinnego. Z jednej strony daje możliwość krótszych przerw w obecności na rynku pracy, szczególnie w przypadku kobiet powracających do pracy po urlopiach macierzyńskich. Z drugiej strony przekonanie o łatwości znalezienia miejsca w żłobku może wpływać na podjęcie decyzji o posiadaniu dzieci. W efekcie dostęp do opieki żłobkowej może przekładać się na zwiększenie przyrostu naturalnego i w dalszej perspektywie przyczynić się do ograniczenia starzenia się społeczeństwa. Samorząd może zapewniać dostęp do żłobków zarówno prowadząc własne placówki, jak i dofinansowując działanie żłobków prywatnych.

 Nie Tak, ale nie dla wszystkich chętnych Tak, dla wszystkich chętnych

3.9. Gmina zapewnia miejsca w przedszkolach dla dzieci w wieku przedszkolnym

Edukacja przedszkolna ma bardzo duże znaczenie dla dalszych osiągnięć edukacyjnych. Powszechność wysokiej jakości edukacji przedszkolnej jest bardzo istotna dla podnoszenia poziomu kapitału ludzkiego w długim okresie. Podobnie jak w przypadku żłobków, dostęp do opieki przedszkolnej ułatwia łączenie życia zawodowego i rodzinnego. Z jednej strony daje możliwość krótszych przerw w obecności na rynku pracy, szczególnie w przypadku kobiet. Z drugiej strony przekonanie o łatwości znalezienia miejsca w przedszkolu może mieć wpływ na podjęcie decyzji o posiadaniu dzieci. W efekcie dostęp do przedszkoli może przekładać się na zwiększenie przyrostu naturalnego i w dalszej perspektywie przyczynić się do ograniczenia starzenia się społeczeństwa. Samorząd może zapewniać dostęp do przedszkoli zarówno prowadząc własne placówki, jak i dofinansowując działanie przedszkoli prywatnych.

 Nie Tak, ale nie dla wszystkich chętnych Tak, dla wszystkich chętnych

3.10. W gminie dostępne są mieszkania komunalne dla młodych rodzin

Utrudniony dostęp do mieszkań dla młodych ludzi przekłada się na zmniejszenie skłonności do zakładania rodzin czy posiadania dzieci. Rynek komercyjny jest dostępny jedynie dla osób relatywnie zamożnych i posiadających stabilne zatrudnienie. Rządowy program pn. Mieszkanie dla Młodych nie jest rozwiązaniem dla osób niezamożnych, bez zdolności kredytowej, mieszkających w małych miejscowościach. Utrzymanie i/lub rozbudowa komunalnego zasobu mieszkaniowego wypełnia tę lukę. Takie działania można postrzegać także jako element polityki prorodzinnej oraz przeciwdziałanie emigracji osób młodych.

 Nie Tak, tylko częściowo Tak, w pełnym zakresie

3.11. W gminie działa system ulg dla rodzin wielodzietnych

Wysokie koszty posiadania dzieci przekładają się na ograniczanie lub odkładanie planów prokreacyjnych. System ulg dla rodzin wielodzietnych – w Polsce definiowanych jako mające 3 i więcej dzieci – zmniejsza ogólne koszty utrzymania dzieci. Efektywny system ulg powinien obejmować jak najwięcej produktów i usług, zarówno tych świadczonych przez samorząd i jednostki od niego zależne (np. ośrodki sportu i rekreacji, komunikacja miejska, teatry), jak i przez przedsiębiorców prywatnych. Samorząd powinien aktywnie zachęcać przedsiębiorców do przyłączenia się do systemu ulg.

 Nie Tak, obejmuje nieliczne usługi Tak, obejmuje różnorodne usługi

3.12. Gmina ma program rewitalizacji dla obszarów zdegradowanych

Jeżeli na terenie gminy znajdują się obszary koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych (jak np. dekapitalizacja zabudowy), to działania zmierzające do kompleksowego rozwiązania problemu mogą być zaplanowane i skoordynowane w ramach programu rewitalizacji. Podstawą jest odpowiednie rozumienie rewitalizacji. Rewitalizacja jest czymś więcej niż remont (modernizacja budynku, odświeżenie przestrzeni). Dobry program rewitalizacji powinien prowadzić do związanego z modernizacją struktur fizycznych przekształcenia struktur społeczno-gospodarczych, tj. powstawania nowych przedsiębiorstw, miejsc pracy, aktywizacji zawodowej bezrobotnych, włączenia społecznego grup wykluczonych.

 Nie Tak, ograniczony głównie do modernizacji infrastruktury Tak, uwzględniający też kwestie społeczno-gospodarcze

3.13. Strategia rozwoju gminy wyznacza kierunki podnoszenia poziomu kapitału ludzkiego

Wysoki poziom kapitału ludzkiego i jego stały rozwój jest kluczowy dla budowania potencjału adaptacyjnego gminy. Dlatego też strategia rozwoju gminy powinna uwzględniać kapitał ludzki jako jeden z najważniejszych obszarów aktywności gminy. Konkretnie zapisy strategii, dotyczące szerokiego pojęcia kapitału ludzkiego, mogą odnosić się do takich kwestii jak: jakość i dostępność edukacji (także przedszkolnej), dochody mieszkańców, dostępność opieki zdrowotnej i promocja zdrowia (np. programy profilaktyczne).

 Nie Tak, tylko częściowo Tak, w pełnym zakresie, odnoszącym się do szerokiego pojęcia kapitału ludzkiego

MOBILIZACJA I WSPÓŁPRACA

4.1. W gminie działa lokalne zrzeszenie przedsiębiorców

Przedsiębiorcy prowadzący podobnego rodzaju działalność gospodarczą lub mający wspólne interesy gospodarcze mogą powołać organizację, która będzie pomagała w rozwiązywaniu wspólnych problemów, w nawiązywaniu kontaktów z innymi firmami, dostawcami czy odbiorcami, a także reprezentowała ich interesy w dyskusji z władzami lokalnymi. Taka organizacja może przyjmować różne formy prawne, najczęściej jednak jest to stowarzyszenie. Przykładami organizacji zrzeszających przedsiębiorców na szczeblu lokalnym są: cechy, izby rzemieślnicze, izby gospodarcze, izby rolnicze.

 Nie Tak, ale jest/są mało aktywne Tak, prowadzi/prowadzą aktywną działalność

4.2. W gminie podejmowane są działania stymulujące wymianę informacji i współpracę między firmami działającymi na terenie gminy

Takie działania mogą dotyczyć zarówno tworzenia wirtualnych narzędzi służących do wymiany informacji i nawiązywania współpracy (np. baza firm działających w gminie), jak też tworzenia warunków do rzeczywistych spotkań i nawiązywania kontaktów (np. platformy współpracy).

 Nie Tak, sporadyczne działania Tak, systematyczne działania

4.3. W gminie odbywa się regularna wymiana informacji między przedsiębiorstwami i Urzędem

Budowa zaufania pomiędzy Urzędem Gminy a przedsiębiorcami pozwala podejmować wspólne działania na rzecz rozwoju lokalnego. Dla realizacji tego zadania istotna jest dobra znajomość problemów i uwarunkowań działania każdej ze stron. Wymianie informacji mogą służyć regularne spotkania, ale też działalność sformalizowanego ciała doradczego przy Burmistrzu (np. Rady Gospodarczej).

 Nie Tak, tylko poprzez nieformalne spotkania Tak, poprzez nieformalne i formalne spotkania

4.4. Władze gminy regularnie spotykają się z przedstawicielami najważniejszych przedsiębiorstw w gminie

W każdej gminie można wyróżnić podmioty gospodarcze mające największy wpływ na rozwój lokalnej gospodarki. Zarówno ich sukcesy, jak i problemy istotnie oddziałują na funkcjonowanie lokalnego rynku pracy. Regularne, zaplanowane – i przede wszystkim osobiste – spotkania władz gminy z przedstawicielami tych firm pozwalają podejmować szybsze i bardziej skuteczne działania wspierające adaptacyjność przedsiębiorstw.

 Nie Tak, rzadziej niż raz na kwartał Tak, przynajmniej raz na kwartał

4.5. W gminie podejmowane są działania wspierające wymianę informacji i współpracę między lokalnymi firmami a instytucjami naukowymi

Władze gminy – mimo mniejszej niż władze regionalne roli w zakresie prowadzenia polityki innowacyjności – mogą podejmować działania na rzecz inicjowania kontaktów lokalnych przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi. Takie działania mogą polegać np. na informowaniu o programach rządowych i regionalnych dotyczących współpracy firm i instytucji naukowych w zakresie wdrożenia lub rozwoju konkretnego produktu/technologii, na organizacji spotkań i konferencji, a także na wsparciu dla instytucji pomostowych, działających na styku biznesu i nauki.

 Nie Tak, ale mało intensywne Tak, intensywne

4.6. W gminie działają liczne i aktywne organizacje pozarządowe

Rozwinięty trzeci sektor świadczy o dużej mobilizacji lokalnej społeczności. Istnienie aktywnych organizacji pozarządowych (stowarzyszeń, fundacji) działających w różnych obszarach (pomoc społeczna, niepełnosprawni, sport i rekreacja, kultura, sztuka, ochrona środowiska, ochrona dziedzictwa itp.) korzystnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz przyczynia się do budowania kapitału ludzkiego i społecznego. Rozwinięty tzw. trzeci sektor może być dla władz lokalnych partnerem w rozwiązywaniu problemów gminy i budowaniu jej potencjału. Przykładowo część zadań samorządu może być zlecona organizacjom pozarządowym w ramach programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.

 Nie Tak, ale tylko nieliczne są bardzo aktywne Tak, wiele organizacji prowadzi aktywną działalność w różnych obszarach

4.7. W gminie działa budżet obywatelski

Budżet obywatelski lub inaczej budżet partycypacyjny jest instrumentem pozwalającym zwiększyć udział mieszkańców w decyzji o części wydatków z budżetu gminnego, a tym samym zdecydować o projektach i inwestycjach realizowanych w danym roku. Narzędzie to pozwala skutecznie odpowiadać na bezpośrednie potrzeby mieszkańców, dotyczące ich najbliższego otoczenia. Prawidłowe wdrożenie budżetu obywatelskiego powinno obejmować szeroko zakrojoną akcję informacyjną, być przejrzyste i zrozumiałe, zaplanowane na wiele lat. Formuła budżetu powinna być maksymalnie otwarta, a kwota przeznaczona na sfinansowanie projektów obywatelskich nie może być jedynie symboliczna.

 Nie Tak, stanowi mniej niż 1% całkowitego budżetu gminy Tak, stanowi więcej niż 1% całkowitego budżetu gminy

4.8. Mieszkańcy gminy zgłaszają wnioski o realizację inicjatywy lokalnej

Zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie inicjatywa lokalna to forma współpracy władz jednostek samorządu terytorialnego z ich mieszkańcami w celu wspólnego realizowania zadania publicznego na rzecz społeczności lokalnej. Inicjatywa lokalna jest najwyższą formą partycypacji społecznej. Mieszkańcy razem i na równi z samorządem lokalnym podejmują się realizacji zadania publicznego (nie jest to zlecenie zadania przez samorząd lub finansowanie dowolnych pomysłów mieszkańców).

 Nie Tak, ale rzadko Tak, często

4.9. Mieszkańcy gminy biorą aktywny udział w konsultacjach społecznych decyzji władz gminy

Konsultacje społeczne mają duże znaczenie dla kreowania potencjału adaptacyjnego gminy, m.in. dzięki przeanalizowaniu różnych podejść do danego problemu. Ustawowo wymogowi konsultacji społecznych podlegają m.in.: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, wszelkie programy rozwoju, w tym strategie rozwoju lokalnego, oceny oddziaływania na środowisko, a także wszystkie decyzje dotyczące łączenia, dzielenia i zmian granic administracyjnych gmin. Prawidłowa realizacja konsultacji wymaga m.in. rozpowszechnienia informacji o planowanych działaniach z odpowiednim wyprzedzeniem i z wykorzystaniem różnorodnych kanałów oraz poinformowania osób zaangażowanych w dane konsultacje o wynikach kolejnych etapów procesu.

 Nie Tak, tylko tam, gdzie wymaga tego ustawa Tak, również poza wymogami ustawowymi

4.9. Władze gminy współpracują z innymi jednostkami samorządu terytorialnego

Współpraca gminy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego jest kluczowa dla rozwiązywania problemów, które przekraczają granice administracyjne jednej gminy, realizacji wielu istotnych przedsięwzięć rozwojowych, a także procesu uczenia się od innych. Współpraca władz lokalnych z innymi gminami może być pozioma (np. z sąsiednimi gminami, gminami z obszaru funkcjonalnego miasta wojewódzkiego lub subregionalnego, z miastami partnerskimi) lub pionowa (np. z władzami powiatu).

 Nie Tak, tylko częściowo Tak, w pełnym zakresie

4.10. Strategia rozwoju gminy wyznacza kierunki wspierania rozwoju współpracy między podmiotami lokalnymi

Współpraca lokalnego środowiska jest istotna zarówno w kontekście skutecznego rozwiązywania wspólnych problemów, jak i budowania potencjału konkurencyjnego i innowacyjnego gminy. Szczególne znaczenie ma tu współpraca w triadzie biznes-nauka-administracja, ale ważna jest też współpraca z organizacjami pozarządowymi. Kluczową rolę na tej płaszczyźnie odgrywają przede wszystkim główne podmioty gospodarcze, organizacje i instytucje funkcjonujące w danej gminie (np. największe firmy, organizacje zrzeszające przedsiębiorców, instytucje otoczenia biznesu, jednostki naukowe itp.).

 Nie Tak, w niewielkim stopniu Tak, w dużym stopniu, wiele płaszczyzn współpracy

ŚRODOWISKO NATURALNE

5.1. Lokalne przedsiębiorstwa otrzymują wsparcie w przestawieniu się na bardziej przyjazny dla środowiska sposób funkcjonowania

Bardziej przyjazne dla środowiska funkcjonowanie można osiągnąć na dwa główne sposoby. Po pierwsze, przez zmniejszenie zapotrzebowania na zasoby dzięki zmianie charakteru produkcji (dematerializacja, przestawienie się na odnawialne źródła energii) lub zwiększenie efektywności gospodarowania zasobami, np. ograniczenie strat energii lub ponowne wykorzystanie wody i surowców wtórnych. Drugi sposób to zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska, np. dzięki zastosowaniu czystych technik produkcji. Działania władz samorządowych mogą mieć charakter informacyjny lub aktywny. W ramach pierwszej grupy mieszczą się m.in. akcje podnoszące świadomość czy udzielanie informacji o możliwościach uzyskania zewnętrznego finansowania na ten cel. Przedsięwzięcia aktywne to np. organizacja szkoleń z przyjaznych dla środowiska metod działania dla przedstawicieli poszczególnych branż czy uwzględnianie priorytetu środowiskowego w programach finansowego wsparcia innowacyjności lub przedsiębiorczości.

Nie

Tak, tylko działania informacyjne

Tak, działania informacyjne i aktywne

5.2. W gminie promuje się korzystanie z odnawialnych źródeł energii

Odnawialne źródła energii (OZE) mogą mieć zarówno charakter prywatnych instalacji o małej skali, jak i większych instalacji komunalnych. Instalacje najczęściej wykorzystują energię słońca, wiatru lub biomasy i służą do produkcji energii elektrycznej oraz ciepłej. Rozwój OZE jest często współfinansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Nie

Tak, tylko instalacje prywatne

Tak, instalacje prywatne i komunalne

5.3. W gminie działa program wspierający stosowanie w budownictwie rozwiązań oszczędzających wodę i energię

Wsparcie może dotyczyć zarówno budynków już istniejących, jak i nowo powstających. Kompleksowy program powinien obejmować system zachęt (w tym finansowych) do wprowadzania oszczędnych rozwiązań, odpowiedni zestaw regulacji budowlanych oraz usługi doradztwa dla osób zainteresowanych. Rozwiązania z zakresu oszczędzania wody to m.in. ponowne wykorzystanie tzw. wody szarej. Oszczędność energii cieplnej osiąga się zwykle dzięki termomodernizacji i budowaniu tzw. domów pasywnych.

Nie

Tak, tylko częściowo

Tak, w pełnym zakresie

5.4. W gminie prowadzi się działania mające na celu ograniczenie emisji z kotłowni przydomowych

Emisja z kotłowni przydomowych jest jednym z głównych źródeł zanieczyszczenia powietrza w polskich gminach. Kompleksowy program naprawczy powinien obejmować zachęty indywidualne (np. wsparcie wymiany starych pieców węglowych), regulacje uniemożliwiające stosowanie paliw najbardziej zanieczyszczających środowisko, sprawny system monitoringu zanieczyszczenia powietrza oraz długofalowy plan uwzględniający zwiększanie udziału źródeł odnawialnych w produkcji energii cieplnej – zależnie od charakteru miejscowości – oparty na kotłowniach komunalnych lub przydomowych.

Nie

Tak, tylko częściowo

Tak, w pełnym zakresie

5.5. W gminie promuje się odchodzenie od indywidualnego transportu samochodowego

Rozwój indywidualnego transportu samochodowego powoduje wzrost ilości zanieczyszczeń powietrza i gleby oraz niekorzystne zmiany w zagospodarowaniu przestrzeni, zwłaszcza w miastach i ich okolicach. Zmniejszenie udziału prywatnych samochodów można osiągnąć przez promocję innych środków transportu, zwłaszcza transportu zbiorowego i rowerowego. Kompleksowa promocja alternatywnych sposobów transportu obejmuje m.in. tworzenie odpowiedniej infrastruktury, preferencje w ruchu, zwiększanie dostępności (przestrzennie, finansowo, ale także w odniesieniu do osób niepełnosprawnych) czy uruchamianie wypożyczalni rowerów lub samochodów.

Nie

Tak, tylko częściowo

Tak, w pełnym zakresie

5.6. Tereny zielone w gminie tworzą rozwiniętą sieć, zapewniającą ochronę głównych korytarzy ekologicznych

Korytarze ekologiczne stanowią trasy przemieszczania się dzikich zwierząt, zapewniając im możliwość przeżycia w pofragmentowanym krajobrazie. Ma to zasadnicze znaczenie dla ochrony bioróżnorodności. Skuteczna ochrona wymaga zinwentaryzowania obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych i głównych szlaków migracji dzikich zwierząt oraz odpowiedniego zarządzania terenami zielonymi. Istotne jest m.in. branie pod uwagę okresów ochronnych przy wykonywaniu większych prac lub wycinek czy zachowywanie części siedlisk w stanie „dzikim”. Rozwinięta sieć terenów zielonych ma także znaczenie dla mieszkańców jako miejsce rekreacji oraz naturalny filtr dla zanieczyszczeń. Dlatego ważne jest zachowanie tzw. klinów napowietrzających, czyli terenów zielonych położonych od „nawietrznej” strony miasta.

Nie

Tak, tylko częściowo

Tak, w pełnym zakresie

5.7. W gminie istnieją aktualne plany zagospodarowania przestrzennego dla obszarów wymagającej szczególnej ochrony

Odpowiednio zaprojektowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego są skutecznym narzędziem polityki przestrzennej. Tereny, które wymagają szczególnej ochrony, to zieleń w mieście, obszary o szczególnej wartości przyrodniczej lub kulturowej oraz obszary podmiejskie narażone na chaotyczny rozwój zabudowy. W tym ostatnim przypadku sprawą podstawową jest wyznaczenie ram porządkujących proces suburbanizacji, czyli rozrastania się przedmieść. Może to wymagać (w zależności od sytuacji) scalenia działek, wyznaczenia szlaków komunikacyjnych, zarezerwowania działek dla obiektów użyteczności publicznej.

Nie

Tak, tylko dla części z tych obszarów

Tak, dla wszystkich tych obszarów

5.8. Urząd Gminy i podległe mu instytucje stosują zielone zamówienia publiczne

Zielone zamówienia publiczne to zakupy produktów i usług realizowane przez instytucje publiczne, w których pod uwagę brane są aspekty związane z ochroną środowiska. Instytucje poszukują rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ zamawianych towarów na środowisko oraz biorących pod uwagę cały cykl życia produktu – od zasobów wykorzystanych do jego produkcji po sposób zagospodarowania odpadów. W przetargu są uwzględniane takie kryteria, jak np. energooszczędność, stosowanie surowców z odzysku lub wykorzystanie niskoemisyjnych środków transportu.

Nie

Tak, tylko sporadycznie

Tak, regularnie

5.9. W gminie wykorzystuje się zieloną infrastrukturę do spowalniania odpływu wód deszczowych

Koncepcja zielonej infrastruktury polega na wykorzystaniu ekosystemów w celu uzyskania korzyści społecznych i ekonomicznych. Jedną z najczęściej wykorzystywanych funkcji zielonej infrastruktury jest spowalnianie odpływu wód deszczowych poprzez zwiększanie możliwości retencji i wsiąkania wody. To z kolei przyczynia się do minimalizacji ryzyka wystąpienia powodzi lub lokalnych podtopień. W tym celu powstają np. sieci połączonych kanałami mokradeł i obszarów zalewowych, zakładane są „zazielenione” dachy. Pełne wykorzystanie potencjału zielonej infrastruktury wymaga stworzenia zintegrowanego systemu, uzupełniającego istniejącą infrastrukturę kanalizacyjną.

Nie

Tak, tylko częściowo

Tak, systemowo

5.10. Gmina ma aktualne plany zarządzania kryzysowego na wypadek wystąpienia katastrof naturalnych

Plany zarządzania kryzysowego powinny określać reakcję na różne rodzaje katastrof naturalnych, w tym także ekstremalne zjawiska pogodowe. Plany powinny być regularnie aktualizowane i sprawdzane w gronie instytucji zaangażowanych w ich ewentualną realizację.

Nie

Tak, tylko częściowo

Tak, dla pełnego zakresu potencjalnych katastrof naturalnych

5.11. Gmina ma Plan Gospodarki Niskoemisyjnej

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej to dokument strategiczny uchwalany przez gminy, ukierunkowany na znaczące ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza i gazów cieplarnianych. Plan nakreśla cele gminy, m.in. w zakresie efektywności energetycznej czy wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Wyznacza kierunki działań, m.in. w odniesieniu do budynków komunalnych, oświetlenia publicznego czy transportu. Pierwszym krokiem w opracowaniu planu jest inwentaryzacja emisji gazów cieplarnianych i zużycia energii na terenie gminy. Na podstawie tych danych wyznaczane są cele i działania wraz z planem ich realizacji oraz systemem monitorowania rezultatów. Opracowanie takiego planu jest warunkiem koniecznym do uzyskania dofinansowania ze środków unijnych (na lata 2014-2020) na działania m.in. w zakresie termomodernizacji budynków czy wdrażania OZE.

Nie

Tak, w przygotowaniu

Tak, uchwalony plan i bieżące monitorowanie rezultatów

5.12. Strategia rozwoju gminy wyznacza kierunki poprawy jakości środowiska naturalnego

Stan środowiska naturalnego jest wypadkową wywieranej przez człowieka presji oraz podjętej reakcji. Ten pierwszy element opisuje źródła zanieczyszczeń, związane m.in. z charakterem działalności lokalnych firm lub stylem życia mieszkańców. Drugi koncentruje się na działaniach mających minimalizować negatywne skutki tej presji, tzn. na oczyszczaniu środowiska z zanieczyszczeń. Skuteczna strategia powinna uwzględniać obie te sfery, z priorytetem przyznany zmniejszeniu presji (likwidacja przyczyn, a nie skutków).

Nie

Tak, tylko częściowo

Tak, w sferze presji i reakcji

FUNKCJONOWANIE URZĘDU

6.1. Wśród mieszkańców prowadzone są badania satysfakcji z jakości pracy Urzędu Gminy

Opinie mieszkańców dotyczące jakości pracy Urzędu stanowią istotny element oceny efektywności działania administracji samorządowej. Opinie te mogą być zbierane zarówno przez pracowników Urzędu (np. w formie ankiet przeprowadzanych wśród osób korzystających z jego usług), jak i zlecone zewnętrznemu podmiotowi. Istotnym elementem jest w tym wypadku regularność prowadzenia tego typu badań, która umożliwia ocenę zmian poziomu satysfakcji mieszkańców. Wyniki badań powinny być podstawą działań nakierowanych na poprawę jakości pracy, np. poprzez identyfikację obszarów wymagających usprawnienia.

 Nie Tak, ale nieregularnie Tak, regularnie

6.2. W Urzędzie Gminy działa wewnętrzny system monitoringu jakości pracy

Monitoring jakości pracy Urzędu, którego składową mogą być badania satysfakcji osób korzystających z usług Urzędu, zakłada regularne zbieranie porównywalnych danych dotyczących takich elementów, jak np. tempo załatwiania spraw, sprawność obiegu informacji, przestrzeganie odpowiednich terminów i procedur. Dzięki regularnemu zbieraniu danych możliwa jest ocena zmian, a jednocześnie identyfikacja obszarów wymagających poprawy czy usprawnienia. Monitoring jakości pracy Urzędu służy nie tylko poprawie poziomu zadowolenia mieszkańców z działania administracji samorządowej, ale umożliwia także oszczędność pieniędzy, czasu i innych zasobów. Monitoring może przyjmować postać standardowej oceny pracowniczej lub kompleksowego systemu zarządzania jakością, np. zgodnego z wymaganiami normy ISO.

 Nie Tak, w formie oceny pracowniczej Tak, w postaci kompleksowego systemu oceny

6.3. Pracownicy Urzędu Gminy podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe

Kwalifikacje zawodowe mogą obejmować znajomość języków obcych, kompetencje cyfrowe (np. znajomość obsługi komputera, specjalistycznego oprogramowania), umiejętności zarządzania zespołami. Podnoszenie tych kwalifikacji przez pracowników Urzędu może odbywać się w sposób nieregularny, np. w ramach realizacji konkretnych projektów (w tym finansowanych z środków unijnych), jak i w ramach kompleksowego systemu rozwoju kadr, zapewniającego pracownikom regularny dostęp do szkoleń, warsztatów, materiałów informacyjnych, indywidualnych planów rozwoju i ścieżek awansu itp.

 Nie Tak, ale nieregularnie Tak, w Urzędzie działa kompleksowy program rozwoju kadr

6.4. W Urzędzie Gminy działają praktyki i narzędzia służące zarządzaniu wiedzą

Rolą praktyk i narzędzi zarządzania wiedzą jest pomoc w pozyskiwaniu wiedzy, jej magazynowaniu, dzieleniu się wiedzą wewnątrz Urzędu oraz w jej porządkowaniu i efektywnym wykorzystaniu. „Miękkie” praktyki z tego zakresu to np. spotkania zespołu podsumowujące sukcesy i porażki w zakończonym projekcie czy wywiady służące przekazaniu wiedzy odchodzącego pracownika osobie zastępującej go na tym stanowisku. Współczesne rozwiązania „twarde” zwykle wykorzystują narzędzia informatyczne – przykładem są wspólne bazy danych. Podstawą w ich wypadku jest stworzenie przejrzystego systemu klasyfikowania i wyszukiwania informacji zawartych w bazie oraz opracowanie standardowych wzorów opisu poszczególnych rodzajów informacji (np. zestandaryzowane podsumowania projektów). Dzięki opisanym tu działaniom rozwijana jest m.in. zdolność do kolektywnej refleksji i pamięć instytucjonalna. Czynniki te mają duże znaczenie dla zdolności uczenia się organizacji i w efekcie zwiększają jej adaptacyjność.

 Nie Tak, stosowane sporadycznie i przez niewielu pracowników Tak, stosowane regularnie i przez dużą liczbę pracowników

6.5. Mieszkańcy gminy korzystają z e-administracji

E-administracja to administracja wykorzystująca technologie informacyjno-komunikacyjne umożliwiające obywatelom kontakt z urzędem gminy i załatwienie spraw urzędowych przez Internet, bez konieczności fizycznego kontaktu z przedstawicielami Urzędu. E-administracja obejmuje takie elementy jak elektroniczna skrzynka podawcza, stale aktualizowana strona internetowa Urzędu, formularze elektroniczne, moduł podpisu elektronicznego i urzędowych poświadczeń odbioru czy system obiegu dokumentów. Korzystanie przez mieszkańców z e-administracji nie wynika tylko z technicznej dostępności tych usług, ale także z tego, czy są one dobrze zaprojektowane (w sposób przyjazny dla użytkowników) oraz skutecznie promowane przez lokalną administrację.

 Nie Tak, w zakresie wymaganym ustawowo Tak, również poza zakresem wymaganym ustawowo

6.6. Gmina ma aktualną strategię rozwoju

Aktualna strategia rozwoju to nie tylko dokument o odpowiednim zakresie czasowym (określonym przeważnie w tytule strategii), ale dokument aktualizowany, najlepiej regularnie. Aktualizacja taka powinna obejmować zarówno część diagnostyczną, jak i strategiczną. Głównym celem aktualizacji jest dostosowanie strategii do zmieniających się zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

 Nie Tak, ale nie była aktualizowana od co najmniej 4 lat Tak, zaktualizowaną w ciągu ostatnich 4 lat

6.7. Strategia rozwoju gminy jest podstawą do podejmowania decyzji o realizacji konkretnych działań

Dokumenty strategiczne, aby spełniać swoją funkcję, nie powinny w szczegółowy sposób określać konkretnych działań służących realizacji celów rozwojowych gminy. Zapisy strategii powinny stanowić natomiast ramy referencyjne, a więc wskazówkę czy też wytyczną przy podejmowaniu decyzji o realizacji konkretnych działań, umożliwiając wybór rozwiązań służących osiągnięciu celów strategicznych.

 Nie Tak, w niektórych przypadkach Tak, w zdecydowanej większości przypadków

6.8. Dokumenty strategiczne gminy uwzględniają analizę ryzyk

Analiza ryzyk jest podstawą procesu zarządzania ryzykiem. Obejmuje ona identyfikację możliwych zjawisk (wydarzeń) niepożądanych, ocenę prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz określenie ich skutków. Opisuje także sposoby zapobiegania tego typu zdarzeniom oraz zmniejszania ich negatywnych skutków w momencie, gdy zdarzenia takie wystąpią. Dzięki temu przyczynia się do poprawy efektywności i skuteczności działań, jak również zmniejsza koszty redukcji czy też naprawy ewentualnych szkód. Analiza ryzyk może być uwzględniana zarówno w dokumentach obowiązkowych (studium, strategia rozwoju), jak i fakultatywnych (programy rewitalizacji, rozwoju transportu, ochrony przeciwpowodziowej itp.).

 Nie Tak, co najmniej jeden z dokumentów Tak, wszystkie dokumenty

6.9. Urząd Gminy systematycznie monitoruje sytuację w gminie

Systematyczny monitoring sytuacji gminy powinien być podstawą podejmowania decyzji i działań przez władze lokalne. Umożliwia on identyfikację obszarów wymagających interwencji, a w wypadku podjęcia określonych działań – ocenę ich skuteczności. Jest zatem podstawą poprawy efektywności funkcjonowania samorządu lokalnego. Monitoring powinien obejmować zarówno sytuację gospodarczą, jak i społeczną oraz stan środowiska gminy. Systematyczny monitoring zakłada nie tylko regularność zbierania informacji, ale także ich porównywalność, dzięki czemu możliwe jest śledzenie tendencji i identyfikacja trendów. Monitoring może wykorzystywać zarówno dane ogólnodostępne (GUS, PUP itp.), jak i zbierane w ramach badań prowadzonych przez Urząd Gminy lub zleczanych podmiotom zewnętrznym.

 Nie Tak, na podstawie ogólnodostępnych danych Tak, również na podstawie własnych badań

6.10. Urząd Gminy ocenia skuteczność podejmowanych działań

Podstawą oceny mogą być dane zbierane w ramach monitoringu lub pozyskiwane dzięki specjalnie zaprojektowanym badaniom ewaluacyjnym. Określenie skuteczności podejmowanych działań jest podstawą oceny efektywności funkcjonowania władz lokalnych. Odpowiednie wykorzystanie tego typu informacji umożliwia lepsze zaprojektowanie przyszłych działań, przyczyniając się do poprawy jakości funkcjonowania samorządu.

 Nie Tak, a na podstawie ogólnodostępnych danych Tak, również na podstawie własnych badań

6.11. Strategia rozwoju gminy wyznacza kierunki poprawy jakości funkcjonowania Urzędu

Działania zmierzające do poprawy jakości funkcjonowania Urzędu mogą stanowić odrębny rozdział w strategii rozwoju gminy lub być elementem innych rozdziałów (np. części dotyczącej współpracy z mieszkańcami lub rozwoju przedsiębiorczości). Oprócz określenia celów strategia powinna zawierać także opis monitoringu jakości funkcjonowania Urzędu.

 Nie Tak, tylko częściowo Tak, w pełnym zakresie

O projekcie

Projekt badawczo-wdrożeniowy pt.: „Rola samorządu w adaptacji przedsiębiorstw i pracowników do globalnych i regionalnych trendów gospodarczych” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego dedykowany jest jednostkom samorządu terytorialnego z województwa mazowieckiego i dotyczy zmian gospodarczych (w tym zmian związanych z rozwojem ICT) oraz zdolności adaptacyjnych firm i pracowników na Mazowszu. Przedmiotem badań jest w szczególności diagnoza trendów rozwojowych i prognozowanie zmian gospodarczych zachodzących na Mazowszu w aspekcie wykorzystywania nowych technologii (ICT), jak również określanie potencjalnych obszarów wymagających wsparcia ze strony lokalnego samorządu.

W ramach projektu przeprowadzono szeroko zakrojone analizy:

- zdolności adaptacyjnych firm na Mazowszu oraz ich uwarunkowań, w tym kluczowych czynników decydujących o efektywnym reagowaniu i wykorzystywaniu najważniejszych trendów związanych z upowszechnieniem technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- sytuacji pracowników i przemian na rynku pracy, w tym zmiany zapotrzebowania na kompetencje na Mazowszu, w kontekście upowszechnienia technologii informacyjno-komunikacyjnych w działalności przedsiębiorstw;

- potencjału oraz działań jednostek samorządu terytorialnego w zakresie rozwoju lokalnego oraz zwiększania adaptacyjności w wymiarze gospodarczym i społecznym.

Projekt realizowany był w międzynarodowym partnerstwie pomiędzy Liderem – MGG Conferences Sp. z o.o. a partnerami – Interdyscyplinarnym Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego (ICM) oraz Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych (EUROREG) Uniwersytetu Warszawskiego, Spatial Foresight GmbH (Luxemburg), Spatial Foresight Germany GmbH (Niemcy), Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya (Hiszpania).

Zespół badawczy pracował pod kierunkiem znanego socjologa, dr Dominika Batorskiego, autora modułu badań Diagnoza Społeczna poświęconego korzystaniu z nowych technologii i eksperta w zakresie badań uwarunkowań i konsekwencji korzystania z komputerów i Internetu, a także szerzej – przemian społecznych związanych z upowszechnieniem technologii informacyjno-komunikacyjnych.

LIDER PROJEKTU:

MGG Conferences

Firma MGG Conferences jest organizatorem autorskich konferencji i seminariów, skierowanych do kadr zarządzających przedsiębiorstwami i jednostkami samorządu terytorialnego oraz specjalistów.

Na tym polu MGG Conferences stara się o zachowanie istotnego dla odbiorców statusu niezależnego obserwatora, który gwarantuje obiektywność i aktualność przekazywanej wiedzy. Średnio w ciągu roku firma organizuje kilkanaście konferencji i otwartych seminariów. Część projektów konferencyjnych realizowana jest wspólnie lub na zlecenie podmiotów zewnętrznych.

MGG Conferences realizuje również projekty szkoleniowe i badawcze dofinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego. W latach 2013 – 2015 firma realizowała pięć projektów szkoleniowych skierowanych do różnych branż i grup odbiorców, wśród których wymienić należy branżę turystyczną i nauczycieli oraz dwa projekty badawcze dotyczące aktualnych trendów i przemian społeczno-gospodarczych, zarówno globalnych, jak i na Mazowszu.

Do atutów firmy należą: posiadane doświadczenie, wysokie standardy działania, opisane procesy biznesowe, sprawna organizacja, miły i kompetentny zespół pracowników.

www.mgg-conferences.pl

PARTNERZY:

Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego (ICM)/Uniwersytet Warszawski (UW)

Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego (ICM) jest ogólnouczelnianą jednostką organizacyjną Uniwersytetu Warszawskiego, której głównym zadaniem jest działanie na rzecz środowiska naukowego i akademickiego poprzez rozwój i udostępnianie zgromadzonych zasobów infrastruktury badawczej, w tym zasobów informacyjnych oraz poprzez promowanie i koordynowanie inicjatyw środowiskowych rozwijających krajową infrastrukturę wspomagającą badania, szczególnie w zakresie infrastruktury informatycznej i udostępnianych sieciowo zasobów wiedzy.

Zakres działalności ICM wykracza poza zadania statutowe, ICM jest czynnie zaangażowane w działania na rzecz otwartego dostępu do wiedzy poprzez udział w projektach ukierunkowanych na tworzenie i udostępnianie sieciowych zasobów dla nauki, edukacji i otwartego społeczeństwa wiedzy, m.in. poprzez Wirtualną Bibliotekę Nauki. W ramach ICM prowadzony jest również ogólnodostępny serwis Numeryczna Prognoza Pogody (www.meteo.pl), który cieszy się ogromną popularnością. ICM prowadzi także zaawansowaną, otwartą działalność edukacyjno-szkoleniową. W ramach swojej działalności ICM współpracuje również z lokalnymi samorządami oraz polskim i międzynarodowym środowiskiem biznesowym.

ICM realizuje wiele prac badawczych i projektów z zakresu nauk społecznych, przede wszystkim dotyczących zagadnień związanych ze zjawiskami i przemianami społecznymi wynikającymi z rozwoju nauki i technologii

informacyjno-komunikacyjnych. Dotyczą one między innymi społecznych uwarunkowań rozwoju nowych technologii, a także przemian społeczeństwa polskiego dokonujące się pod wpływem rozwoju technologii. Prowadzone badania mają na celu zarówno głębsze zrozumienie analizowanych zjawisk społecznych, jak również dostarczanie wiedzy praktycznej. Ważnym celem jest również rozwijane metod ilościowej analizy danych i procesów społecznych w szczególności z wykorzystaniem metod analizy sieci społecznych.

www.icm.edu.pl

EUROREG (UW)

Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych (EUROREG) jest interdyscyplinarnym ośrodkiem badawczym i dydaktycznym działającym w ramach Instytutu Ameryk i Europy (IAiE) na Uniwersytecie Warszawskim. EUROREG specjalizuje się w studiach regionalnych i lokalnych oraz w zagadnieniach polityki regionalnej, a także w strategii działania samorządów terytorialnych.

Zespół EUROREG składa się z 19 pracowników naukowych (w tym dziewięciu profesorów) oraz siedmiu pracowników administracyjnych. Kadra składa się ze specjalistów w zakresie ekonomii, socjologii, geografii, politologii, organizacji i zarządzania. EUROREG uczestnicząc w licznych projektach naukowych współpracuje z wieloma uczelniami, instytucjami i organizacjami zarówno w kraju jak i za granicą.

www.euroreg.uw.edu.pl